

SZAKMAI BESZÁMOLÓ
AZ
INTEGRÁLT SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT
CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLATÁNAK
2021. ÉVI
MŰKÖDÉSÉRŐL

Tisztelt Képviselő Testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése szerint a települési önkormányzat és az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig átfogó értékelést készít.

Az értékelés elkészítéséhez az Integrált Szociális és Egészségügyi Központ az alábbi beszámoló mentén tájékoztatja Tisztelt Képviselő Testületet Bordány település Család- és Gyermekjóléti Szolgálatának 2021. évi működéséről:

1. A család- és gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja

Bordányban a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatainak ellátása a 2021. évben is az Integrált Szociális és Egészségügyi Központ keretében valósult meg. A család- és gyermekjóléti szolgálat tevékenysége a 2021. évben is Bordány településen életvitelszerűen tartózkodó személyekre vonatkozott, függetlenül az életkortól. Eseti jelleggel más településen élő kliens számára is nyújtott család- és gyermekjóléti szolgáltatást, elsősorban Bordányban élő gyermeke vonatkozásában.

A család- és gyermekjóléti szolgálat a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 39. § (2)–(4) bekezdése, 40. §-a, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 64. §-a szerinti feladatokat látta el, összhangban a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. NM rendeletben foglalt, vonatkozó paragrafusokkal. Többek között az alábbi feladatok ellátását jelentette ez a 2021. évben:

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadás nyújtását; a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás nyújtását vagy az ezekhez való hozzájárulás megszervezését,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a gyermekjóléti alapellátásokhoz, a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájárulás megszervezését,
- a más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítése érdekében együttműködött a területén található szolgáltatókkal, segítséget nyújtott a szolgáltatások, ellátások igénylésében,
- ellátási területén közreműködött a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,
- szociális segítőmunka keretében
 - segítette az igénybe vevőket a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában, a családban élő gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében,
 - segítette a családban jelentkező konfliktusok megoldásának elősegítését, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
 - koordinálta az esetkezelésben közreműködő szakemberek, valamint a közvetített ellátásban, szolgáltatásban dolgozók együttműködését,
 - ellátta a védelemben vett gyermekek gondozását szociális segítő tevékenység keretében az esetmenedzser által elkészített gondozási-nevelési terv mentén,

- az eset szerinti aktuális probléma megoldásában érintett összes szakember és a család- és gyermekjóléti központ bevonásával, a közös problémadefiniálás, a vállalt feladatok tisztázása, a segítő folyamat együttes megtervezése érdekében esetmegbeszélést, illetve – az előbbieket mellett – a család problémájában, illetve a megoldásában érintett tagjainak, a lehetséges támaszt jelentő személyeknek részvételével esetkonferenciát szervezett,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a kríziskezelés, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatások biztosítását,
- tájékoztatási feladatai körében, tájékoztatta a szülőket, a gyermekeket mindazon jogokról, támogatásokról és ellátásokról, amelyek összefüggésben állnak a gyermek testi, lelki egészségének biztosításával, családban történő nevelkedésének, vagy a gyermek számára szükséges védelem biztosításának elősegítésével,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést
- a hivatalos ügyek intézésében való közreműködés körében a család- és gyermekjóléti szolgálat
 - segítséget nyújtott a szolgáltatást igénybe vevők ügyeinek hatékony intézéséhez (információnyújtás az igénybe vehető támogatási és ellátási formákról, szükség szerint kérelmek kitöltésében való segítségnyújtással kiegészítve),
 - tájékoztatást nyújtott az igénybe vehető jogi képviselő lehetőségéről,
 - a gyámhivatal, valamint a család- és gyermekjóléti központ felkérésére a gyermekvédelmi nyilvántartás megfelelő adatlapját kitöltve környezettanulmányt készített, továbbá ezen kívül a települési rendeletnek megfelelően helyszíni szemlét végzett, melyhez környezettanulmány jegyzőkönyvet vett fel és támogatási formára tett javaslatot, elősegítette a kérelmezés folyamatát,
- működtette a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszert, elvégezte a veszélyeztetettség előidéző okok feltárását:
 - szervezte a jelzőrendszeri tagokkal való együttműködést,
 - fogadta a beérkezett jelzéseket, felkereste az érintett személyt, illetve családot, és a szolgáltatásairól tájékoztatást adott,
 - a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek, az egyén, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tett a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében,
 - az intézkedések tényéről tájékoztatta a jelzést tevőt, amennyiben annak személye ismert volt, és ezzel nem sértette meg a Gyvt. 17. § (2a) bekezdése szerinti zárt adatkezelés kötelezettségét,
 - a beérkezett jelzésekről és az azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készített a család- és gyermekjóléti központnak,
 - a jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést és/vagy szakmaközi megbeszélést szervezett.
- A család szociális helyzetének átfogó vizsgálatához az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózis elkészítését a 2021. évben 1 család esetében (1 fő felnőtt, 2 fő gyermek) kezdeményezte Szolgálatunk.

Kiemelendő még, hogy a Bordányi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szoros együttműködésben van a járási, vagyis a Mórahalmi Család- és Gyermekjóléti Központtal.

Ennek keretében:

- szolgálatunk együttműködött a Központ esetmenedzserével a hatósági intézkedésben érintett gyermekek vonatkozásában, szükség szerint a Központ vezetőjével;
- együttműködött a Központ járási jelzőrendszeri tanácsadójával, tanácsadó pszichológusával, jogi tanácsadójával, óvodai és iskolai szociális segítőivel, valamint a szociális diagnózist készítő esetmenedzserrel.

- amennyiben a szolgálat a jelzőrendszer működtetése körében a család- és gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozó vagy szakmai támogatását igénylő esetről szerzett tudomást, haladéktalanul megkereste a család- és gyermekjóléti központot.
- amennyiben a szolgálat a központ szakmai támogatását igényelte-, vagy a feladatkörébe tartozó szolgáltatás, intézkedés szükségessége merült fel, esetmegbeszélést kezdeményezett.
- A család- és gyermekjóléti központ
 - szakmai támogatást nyújtott a szakmaközi megbeszélések, az éves szakmai tanácskozás szervezéséhez, valamint az éves jelzőrendszeri intézkedési tervek elkészítéséhez és összehangolásához,
 - segítséget nyújtott a jelzőrendszer tagjai és a család- és gyermekjóléti szolgálat közötti konfliktusok megoldásában.
 - a járás területén működő család- és gyermekjóléti szolgálat feladatainak szakmai támogatása érdekében
 - lehetőség szerint esetmegbeszélést tartott és/vagy írásban tájékoztatta a szolgálatokat az aktuális szakmai információkról és szükség szerint konzultációt biztosított, valamint
 - tájékoztatta a szolgálatokat az általa nyújtott szolgáltatásokról, az azt érintő változásokról, illetve a járás területén elérhető, más személy, illetve szervezet által nyújtott, közvetíthető szolgáltatásokról, ellátásokról.

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII.23.) Korm. rendelet alapján az **elektronikus igénybevevői nyilvántartásban** is nyilvántartotta a szolgáltatást igénybe vevő adatait és a szolgáltatás igénybevételét. Vezette a **kötelezően kitöltendő dokumentációt**. 2021. július 1.-jétől a gyermekjóléti szolgáltatást és a gyermekek átmeneti gondozását igénybe vevőkre vonatkozó igénybevételi jelentés a **Gyermekeink védelmében (GYVR) elnevezésű informatikai rendszerben való rögzítésen** keresztül vette kezdetét. Ennek okán egy új típusú nyilvántartási rendszerbe történő adatrögzítés is megkezdődött: a veszélyeztetett gyermekek és szüleik rögzítése immáron itt történik, beleértve a beérkezett jelzést és a megtett intézkedéseket, a törzsadatokat, egyéb adatokat, a cselekvési tervek, helyzetértékelések és javaslattetelek megtételét is.

2. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat működési adatai Bordány településen

A szolgálat igénybevétele a 2021. évben is négy kategóriába volt sorolható:

Azok az igénybe vevők, akikre vonatkozóan együttműködési megállapodás készült, komplex **szociális segítő tevékenységben részesültek**. Esetükben összetett és sokrétű volt a probléma, így a veszélyeztetettség megszüntetése, a problémás helyzet megváltoztatása érdekében hosszabb távú együttműködésre volt szükség a család és a családsegítő között. Többszöri beszélgetésre, ügyintézésre, családlátogatásokra került sor. Az együttműködési megállapodás felnőtt igénybevevőkre vonatkozott. Amennyiben felmerült a gyermek veszélyeztetése, úgy a gyermek alapellátásba vétele is megvalósult. Az együttműködési megállapodás megkötése **önkéntesen** történt. Abban az esetben, amikor a gyermek hatósági intézkedésben volt érintett, illetve az együttműködés szociális segítő tevékenység biztosításával nem valósulhatott meg, vagy nem vezetett eredményre, a szolgáltatás igénybevétele már nem volt opcionális. Hatósági intézkedésben érintett jogerős határozat alapján **kötelezett** igénybe vevőkké váltak.

Abban az esetben, amennyiben az első interjú során nem merült fel további segítségnyújtás szükségessége **az igénybevétel napjával lezárult az eset**.

Előfordult az is, hogy többször részesült segítségnyújtásban az igénybevevő: minden alkalommal más-más probléma kapcsán kereste fel a szolgálatot, de az adott problémában csak egyszer; vagy néhány alkalmas, de havi három alkalomnál kevesebb segítségnyújtást igényelt, így megállapodás nem került megkötésre. Ők a **tanácsadottak**.

A továbbiakban bemutatásra kerül, hogy ezen kategóriák mentén hogyan valósult meg a szolgáltatás igénybevétele.

1. táblázat
A család- és gyermekjóléti szolgálat igénybevétele
2021.01.01. és 2021.12.31. között

Igénybe- vétel módja	Nem, életkor	0-5	6-13	14-17	18-24	25-34	35-49	50-61	62 és idősebb	Összesen	Családok száma
Együttmű- ködési megállapo- dás alapján	Férfi	4	11	6	1	1	4	3	1	31	30
	Nő	4	12	5	3	4	14	4	1	47	
	Összesen	8	23	11	4	5	18	7	2	78	
Nem együttmű- ködési megállapo- dás alapján	Férfi	1	2	3	1	5	13	6	12	43	92
	Nő	0	1	4	1	5	22	15	22	70	
	Összesen	1	3	7	2	10	35	21	34	113	
	Ebből egyszeri alkalommal	1	2	6	2	5	11	8	20	55	
Összesen		9	26	18	6	15	53	28	36	191	122

Az. 1. táblázatból leolvasható, hogy 2021. január 1. és december 31. között a településen összesen **122 család 191 főjével** volt **kapcsolatban** a szolgálat, melyből **30 család 78 igénybe vevője együttműködési megállapodás alapján vette igénybe a szolgáltatást**. Ebből gyermek: 42 fő (2020: 47 fő), felnőtt 36 fő (2020: 39 fő).

A nem együttműködési megállapodás alapján történt igénybevétel a 2020. évhez képest enyhe csökkenést mutat az együttműködési megállapodással érintett igénybe vevőkhöz képest, ez százalékosan kifejezve (N: 191):

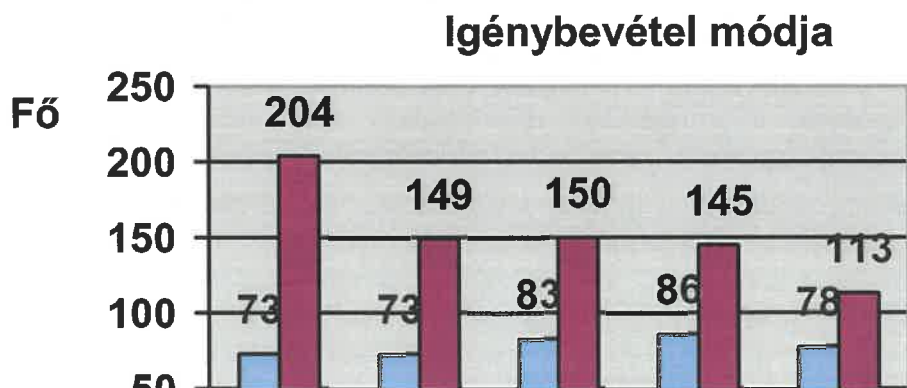
- Együttműködési megállapodással: 40,8%
- Nem együttműködési megállapodással: 59,2%
 - Ebből egyszeri (N: 113): 48,7%

A 2020. évben összesen 135 család 231 fője (N: 231) vette igénybe a szolgáltatást.

- Együttműködési megállapodással: 86 fő, 37,2%
- Nem egy együttműködési megállapodással: 145 fő, 62,8%
 - Ebből egyszeri (N: 145): 56 fő, 38,6%

Az együttműködési megállapodással rendelkezők és nem rendelkezők arányainak alakulása egyebekben jól szemléltethető, melyet az 1. diagram mutat be:

1. diagram

Mindezek alapján elmondható, hogy 2021-ben az igénybevevők számát tekintve eltérés figyelhető meg a 2020. évhez képest: összességében csökkent a szolgáltatást igénybe vevők száma, ugyanakkor a megállapodással érintett igénybevételek aránya enyhe növekedést mutat.

A szolgáltatást kizárólag egyszeri alkalommal igénybe vevők aránya számottevő növekedést mutat, ami azt jelenti, hogy a szociális segítő tevékenységben nem részesülő igénybe vevők esetében csökkent a többszöri esetkezelést igénylő egyének száma.

Új megállapodások 2021-ben (gondozásba vett személyek száma):

- Felnőtt: 9 fő

- Gyermek: 12 fő

Összesen 21 főt érintett a tárgyévi gondozásba vétel, vagyis 7 új családot, valamint 3 korábban gondozásba vett családot. Ebből a tárgyév során lezárt: 5 fő (3 gyermek, 2 felnőtt).

A család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők között 4 esetben olyan családdal kötött megállapodás, akik önként kértek segítséget egy adott probléma megoldása, vagy a szülő által felismert gyermekveszélyeztető körülmény megszüntetése érdekében. 6 esetben pedig jelzőrendszer kezdeményezte a családdal való kapcsolatfelvételt.

2021.12.31. napján együttműködési megállapodással rendelkező személyek száma:

38 fő 15 családból:

- ebből 18 év alatti: 19,

- 18 év fölötti: 19.

2021.01.01.: 57 fő 23 családból (ebből 18 év alatti: 31, 18 év fölötti: 26)

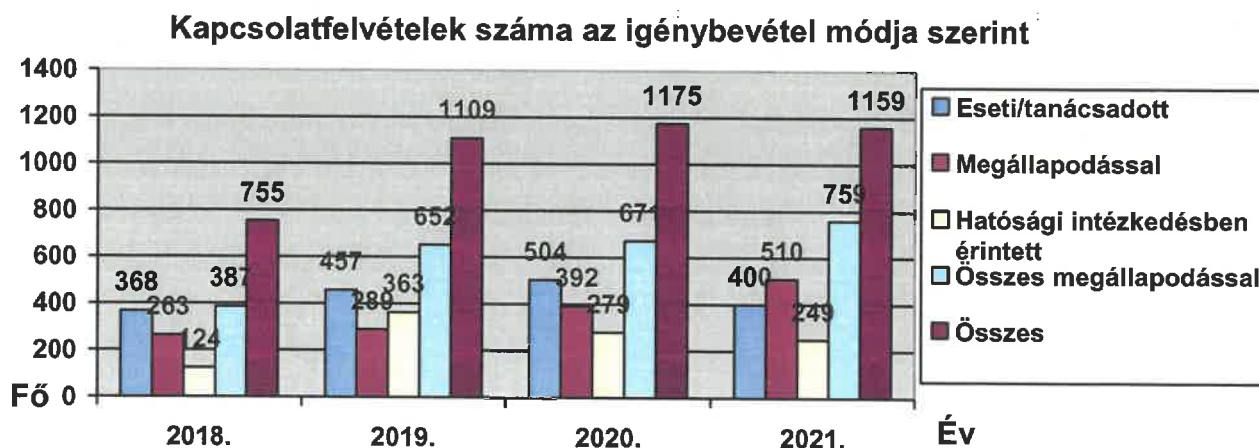
2020.01.01.: 66 fő 25 családból (ebből 18 év alatti: 35, 18 év fölötti: 31)

Összességében elmondható, hogy a megelőző évhez hasonlóan a tárgyév végére csökkent a gondozottak és az ellátott, veszélyeztetett gyermekek száma. A 2021. évben azonban számottevő eltérés figyelhető meg, melynek okai:

- a GYVR-rendszer bevezetése indokolta az összes veszélyeztetett gyermeket nevelő család gondozásának felülvizsgálatát. Ezzel összefüggésben több olyan család gondozása is lezárásra került, melyek már évek óta voltak ellátásban, s a gyermekek veszélyeztetettsége ez idő alatt jelentősen csökkent. Így már nem volt indokolt az új típusú nyilvántartásba történő átvezetésük.
- több esetben lejárt a határozott időre kötött megállapodás, s azt nem volt indokolt hosszabbítani;
- a család elköltözött (5 család), vagy a gyermek nagykorúvá vált, és a továbbiakban nem szeretne volna igénybe venni a szolgáltatást, avagy a felnőtt ellátott nem igényelte azt a továbbiakban saját maga vonatkozásában.

A **kapcsolatfelvételi alkalmak összege alapján**, az igénybevételi módok szerint az alábbiak szerint alakult a szolgáltatásnyújtás a 2021. évben, melyet 2. diagram is szemléltet:

2. diagram

400 alkalommal volt a tárgyév során olyan segítségnyújtási/ kapcsolatfelvételi alkalom, ami **együttműködési megállapodás nélkül** történt (2020. évben: 504).

Az **együttműködési megállapodással** rendelkezők vonatkozásában összesen **510** kapcsolatfelvételre került sor (2020.: 392).

6 család vonatkozásában lényegesen több, mint amennyi szükséges lett volna, 20 család esetében azonban kevesebb.

A hatósági intézkedésben érintett családok vonatkozásában további **249** kapcsolatfelvétel valósult meg (2020. évben: 279). Számottevő változás tehát nem történt a gondozási-nevelési terv mentén történő szociális segítő tevékenység nyújtásában a megelőző évhez képest.

A 2021. évben tehát összesen 759 megállapodáshoz kötött kapcsolatfelvételre került sor (2020.: 671).

Összességében a megállapodással rendelkezők az összes kapcsolatfelvétel 65,5%-át tették ki a 2021. évben. Ebben a vonatkozásban az összes kapcsolatfelvétel száma: 1159 alkalom (2020.: 1175)

- Ebből megállapodással rendelkezők: 65,5% (2020.: 57%)
- Megállapodással nem rendelkezők: 34,5% (2020.: 43%)

Összegezve tehát elmondható, hogy jelentősen nőtt az együttműködési megállapodással, komplex szociális segítő tevékenységet igénylő családokkal való kapcsolatfelvételek száma. Ugyanakkor ehhez továbbra is hozzátartozik, hogy sok esetben hatósági intézkedésben, vagy folyamatban lévő eljárásban érintett gyermek ügyében történt szolgáltatásnyújtás, mivel **rendszeres, fokozott, olykor heti több alkalmas kapcsolatfelvételt indokolt a veszélyeztetetés csökkentésének elősegítése.** Esetükben olyan komplex problémákkal kellett dolgozni, hogy a gyámhatósági eljárásban nem érintett alapellátott gyermekekre, a veszélyeztetettségük súlyosbodásának megelőzésére kevesebb idő maradt.

Demográfiai adatok

A 2021. évben legnagyobb arányban a 18-49 éves korosztály vette igénybe a szolgáltatást. Továbbra is jelentős az idősebb korosztály igénybevétele, különösen 50 éves kortól, leginkább azonban a nyugdíjkorhatárt már betöltött személyek (62 éves és idősebb) igénybevétele. Százalékosan kifejezve mindezt (N: 191) a 2. táblázat és 3. diagram is szemlélteti:

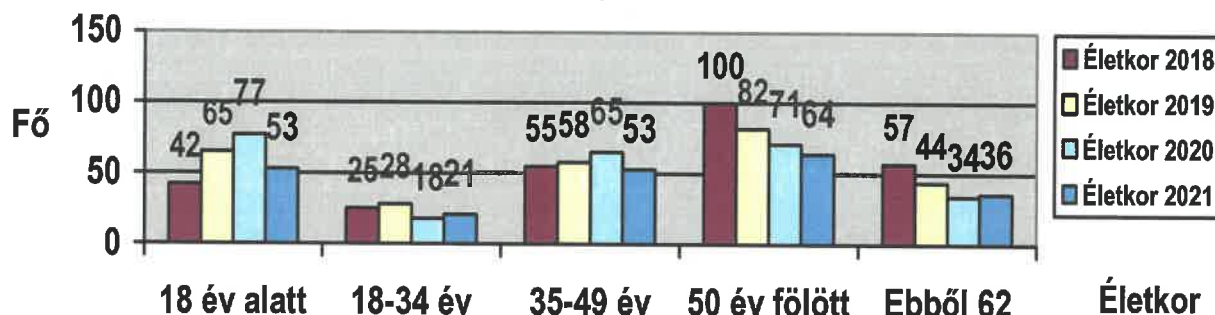
2. táblázat

Az igénybe vevők életkora igénybe vétel módja szerint a 2021. évben									
Igénybe vétel módja / életkor	0-5	6-13	14-17	18-24	25-34	35-49	50-61	62 és idősebb	Összesen
Együttműködési megállapodás alapján	4,2%	12%	5,8%	2,1%	2,6%	9,4%	3,7%	1%	40,8%
Nem együttműködési megállapodás alapján	0,5%	1,6%	3,7%	1,1%	5,2%	18,3%	11%	17,8%	59,2%
Összesen	4,7%	13,6%	9,5%	3,2%	7,8%	27,7%	14,7%	18,8%	100%

18 év alatti igénybe vevő:	27,8%	(2020.: 33, 4%)
18-34 év közötti igénybe vevő:	11%	(2020.: 7,7%)
35-49 év közötti igénybe vevő:	27,7%	(2020.: 28,1%)
50 év fölött:	33,5%	(2019.: 30,7%)

Az életkorhoz köthető igénybevétel változásainak oka továbbra is összefüggésben állt a feladatok intézményen belüli átcsoportosításával (az ügyintézőkben az intézmény további szolgáltatásainak munkatársai saját ellátottjaikat segítették). Az ügyintézésben való segítségnyújtásra a pandémiás helyzet a 2021. évben is hatással volt azzal, hogy egyes pénzbeli ellátások folyósítási idejét meghosszabbították, másrészt pedig, az idősek kevésbé mozdultak ki otthonukból.

3. diagram
Demográfiai adatok

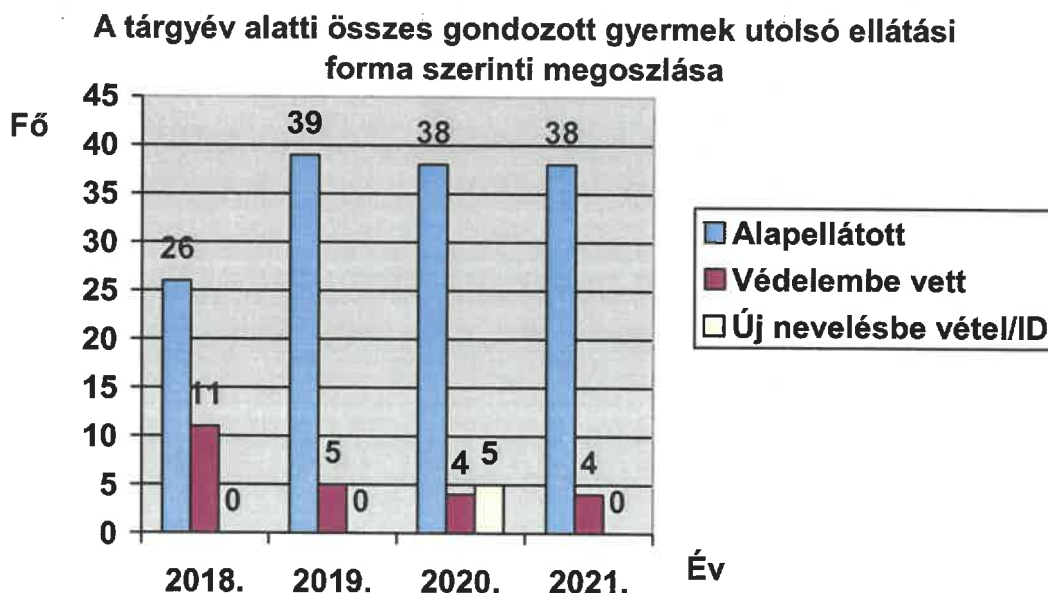
A nemek arányát tekintve elmondható, hogy továbbra is inkább a nők vették igénybe a szolgáltatást, noha csekély arányban, de több férfi kért segítséget a 2021. évben, mint korábban. (N: 191):

- Férfi: 74 (38,7%) 2020.: 83 (35,9%)
- Nő: 117 (61,3%) 2020.: 148 (64,1%)

A gondozott gyermekek ellátási forma szerinti megoszlása

- Új védelembe vétel a tárgyévben: 0 fő
- Összes védelembe vett gyermek (gondozási-nevelési terv alapján): 4 fő, melyből 1 fő nagykorúvá vált, így 2020.12.31. napján 3 védelembe vett gyermek volt a településen.
- Alapellátott összesen: 38 fő
- Alapellátott 2021.12.31.: 16 fő
Tehát a 38 főből 12 alapellátott gyermek gondozása zárult le a 2021. év során (költözés, nagykorúvá válás vagy veszélyeztetettség megszűnése miatt).
- Nevelésbe vétel: 0;
- Nevelésbe vételi javaslat: 1 család 1 gyermeke.
- Ideiglenes hatályú elhelyezés: 1 család 1 gyermeke felülvizsgálatot követően alapellátottá vált.
- Védelembe vétel kezdeményezése a Központnál: 0 (2020.: 1 család 2 gyermeke ügyében, határozat még nincs).
- Védelembe vételi eljárás folyamatban: 3 család 8 gyermeke ügyében.

4. diagram

A 4. diagramról leolvasható, hogy ugyan stagnál a védelembe vett gyermekek száma, de összességében a veszélyeztetett gyermekek száma változatlan volt az elmúlt időszakhoz képest. Új nevelésbe vételre, vagy ideiglenes hatályú elhelyezésre a 2021. évben nem került sor, ugyanakkor előbbi kezdeményezése szükségessé vált 1 gyermek esetében. A védelembe vett gyermekeknél rendszeres, heti több alkalmas szociális segítő tevékenység nyújtására volt szükség.

Kezelt problémák

A család- és gyermekjóléti szolgáltatás során továbbra is a **családi-kapcsolati problémák** száma volt a legmagasabb. Ezt azonban a korábbi évekkel ellentétben nem az anyagi, vagy gyermeknevelési problémák követték közvetlenül, hanem a **lelki-mentális problémák**. A pandémiával járó életmódbeli, megélhetési, kapcsolati változások bizonyosan hatással voltak erre.

A 2021. évben továbbra is jellemzők voltak az **egyéb problémák**, mely zömében a **kapcsolattartási problémákból** eredt.

A többi problémátípus megjelenési száma összességében csekély, az eddigiekben kiemelt jellemző problémákkal általában együtt jelentkezik **életviteli probléma, magatartás- és teljesítményzavar vagy egészségi probléma**. A gyermekek elhanyagolása, illetve a családon belüli bántalmazás továbbra is jelen van a településen, utóbbi a pandémiás években egyre inkább jelentkezett.

Elmondható, hogy ezen problémák egymással szoros összefüggésben állnak, így a családoknál általánosságban halmozottan jelentkeznek.

A kezelt problémák a 3 és a 4. táblázatban kerültek szemléltetésre.

3. táblázat

A kezelt problémák – Együttműködési megállapodás alapján

A probléma típusa	2021.		2020.	
	Családok száma elsődleges probléma szerint	Problémák halmozott száma (elsődlegessel együtt)	Családok száma elsődleges probléma szerint	Problémák halmozott száma (elsődlegessel együtt)
Életviteli	3	9	5	7
Családi-kapcsolati	6	17	5	11
Családon belüli bántalmazás	4	6	2	2
Elhanyagolás	4	7	4	7
Gyermeknevelési	2	11	3	11
Gyermek intézménybe történő beilleszkedési nehézség	-	6	-	4
Magatartászavar, teljesítményzavar	0	9	-	3
Fogyatékoság, retardáció	0	3	-	2
Lelki-mentális, pszichiátriai betegség	0	18	1	9
Szenvedélybetegség	1	4	1	5
Egészségi probléma, egészségkárosodás következménye	1	10	1	7
Foglalkoztatással kapcsolatos	0	5	-	2
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	1	12	2	12
Ügyintézésrel kapcsolatos	2	3	2	3
Információkérés	0	0	-	-
Egyéb	6	11	6	11
Összesen	30	131	32	96

4. táblázat
Problémák árnyaltabb részletezése (18 év alatti) – Együttműködési megállapodás alapján

A probléma típusa	2021.	2020.
	Gyermekek halmozott száma	Gyermekek halmozott száma
Szülők, család életvitele (szenvedély-betegség, antiszociális vagy társadalmi normától való eltérő viselkedése)	9 fő	15 fő
Családi konfliktus	22 fő	16 fő
Családon belüli bántalmazás gyanúja – fizikai: – lelki: – szexuális:	Feltüntetve az is, amikor korábban volt érintve, és a tárgyévben fő probléma: 8 gyermek + 5 felnőtt 7 gyermek 1 gyermek egyéb hozzátartozó által	Feltüntetve az is, amikor korábban volt érintve, és a tárgyévben fő probléma: 2 gyermek + 3 felnőtt 1 gyermek
Elhanyagolás – lelki – fizikai	12 fő 9 fő	9 fő 14 fő
Gyermek bántalmazása - családon kívül o lelki o fizikai	2 fő gyermek által 1 fő intézményben	2 fő intézményben 1 fő gyermek által 2 fő gyermek által
Nevelési probléma	17 fő	15 fő
Elégtelen lakáskörülmény	8 fő	13 fő
Anyagi	23 fő	18 fő
Szülő betegsége (egészségkárosodás vagy lelki-mentális)	6 fő	15 fő
Gyermek betegsége, fogyatékosága vagy magatartás- és tanulászavara	17 fő	13 fő
Szociális válsághelyzetben lévő kiskorú várandós	-	-
Eseti ellátottak esetén jelzés Rendőrségnek/Jegyzőnek: – hozzátartozók közötti erőszak gyanúja: – szexuális bántalmazás gyanúja:	1 felnőtt 1 gyermek családon kívül felnőtt által	3 felnőtt

- 50 tanórát meghaladó igazolatlan tanórai mulasztás: 1 fő védelembe vett gyermek (2020. évben: 1 fő).
1 további gyermek esetében közel 50 tanórát meghaladó (szintén védelembe vett gyermek)
- Bűncselekmény elkövetése: 0 fő (2020. évben 1 fő)

Szakmai tevékenységek

Az 5. számú táblázat szerint a megelőző évekhez hasonlóan is a legtöbbet nyújtott szakmai tevékenység az **információnyújtás** volt – Pénzbeli, természetbeli ellátásokról, igénybe vehető szolgáltatásokról, ellátásokról:

N: 1603: **41,9%** (2020.: N: 1167: 41,6%).

Az információnyújtást a 2020. évhez hasonlóan ismét a **tanácsadás** követte, aminek aránya valamelyest csökkent:

Tanácsadás – életvezetési, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés:
25,1% (2020.: 31,8%)

A tanácsadást ismét az **ügyintézés** követte.

Különféle kérelem-nyomtatványok kitöltésében, kérelmek megírásában segítségnyújtás, Foglalkoztatási Osztállyal való elektronikus kapcsolattartás:
14% (2020.: 11,9%)

Ezen szakmai tevékenységek alakulásához a pandémiás helyzet a 2021. évben ismét hozzájárult, hiszen a személyes kontaktusok kerülése érdekében számos kapcsolatfelvétel telefonon történt a családokkal.

A telefonos kapcsolatfelvételre törekvés okán azonban továbbra is alacsony arányban került sor:

- **segítőbeszélgetésre** (2,8%) (2020.: 2,9%)
- **környezettanulmányok készítésében való közreműködésre** (0,9%) (2020.: 0,9%)
- **családlátogatásokra** (1,4%) (2020.: 1,9%).

5. táblázat
A szakmai tevékenységek adatai az összes igénybevételt tekintve:

Megnevezés	2021.		2020.	
	Szakmai tevékenység halmazott száma	Szolgáltatásban részesülők száma Fő	Szakmai tevékenység halmazott száma	Szolgáltatásban részesülők száma Fő
Információnyújtás	671	130	485	129
Segítő beszélgetés	45	20	34	11
Tanácsadás	402	76	371	65
Ügyintézéshez segítségnyújtás	224	67	139	55
Konfliktuskezelés	11	12	6	8
Kríziskezelés	1	1	6	5
Közvetítés pénzübeli ellátásokhoz való hozzáférésekhez	5	3	1	1
Közvetítés természetbeni ellátásokhoz való hozzáférésekhez	14	11	10	3
Közvetítés másik szolgáltatáshoz	8	8	11	17
Közvetítés Család- és Gyermekjóléti Központban	6	13	3	8
Esetkonferencia	4	8	2	4
Esetmegbeszélés	9	51	4	24
Szakmaközi megbeszélés	5	-	2	-
Esetkonzultáció	134	51	43	40
Környezettanulmány elkészítésében való közreműködés	14	18	11	14
Családlátogatás	22	40	22	37
Adományközvetítés	16	15	17	19
Egyéb	12	6	-	-
Összesen	1603	530	1167	440

Megjegyzés: az igénybevevők több szolgáltatásban is részesülhettek.

A pandémia okán továbbra is alacsony arányban került sor **ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz, adományokhoz való közvetítésre**, külön-külön és együttesen is, de összességében még mindig több alkalommal valósult meg, mint az előző bekezdésben felsorolt segítségnyújtási formák: **3,1%** (2020.: 3,3%).

A **természetbeni ellátásokhoz való hozzáférésekhez történő közvetítés** az alábbi esetben valósult meg: a gyermek és/vagy szülő szakorvoshoz való eljutásának, és/vagy oktatási-nevelési intézménybe való bejutásának segítségével.

Adományközvetítés: lakossági vagy intézmények általi felajánlásokhoz való hozzájutást jelentett (pl.: játék, ruha, bútor, stb). Továbbá ellátási területén a Szolgálat közreműködött a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában (**RSZTOP projekt** keretében a 0-3 éves, illetve 7-14 éves rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek számára élelmiszer segélycsomag eljuttatása).

Közvetítés másik szolgáltatáshoz, továbbírányítás: tanácsadó pszichológushoz, szenvedélybetegek ellátásához; pszichiátriai szakellátáshoz; szociális diagnózis készítéséhez, egyéb szociális alapszolgáltatóhoz.

Kiemelendő még az **esetkonzultációk** 2020. évhez viszonyított (3,7%), ugrásszerűen megnövekedett száma: **8,4%**. Ennek oka egyrészt szintén a családokban jelenlévő komplex problémák előfordulása, ami esetében rendszeres egyeztetésre, konzultációra van szükség a családdal kapcsolatban álló egyéb szakemberekkel az adott probléma kezeléséhez. Másrészt a pandémia okán a 2021. évben is fokozott kontakt volt szükséges az egyes családokkal kapcsolatban álló szakemberekkel.

A pandémia ellenére azonban kifejezett szakmaközi megbeszélésre a 2020. évi 2 alkalomhoz képest már 5 alkalommal tudott sor kerülni, továbbá az azt követő, illetve az esetkonferenciákat megelőző esetmegbeszélések okán (9 alkalom) Szolgáltatunk eleget tudott tenni a jogszabályi előírásoknak.

Tekintve, hogy a 2021. évben a szakmai tevékenységek száma 1603 volt (2020: 1167), látható, hogy a pandémia ellenére ugrásszerűen – **37,4%-kal** – megnövekedett a nyújtott tevékenységek száma, azzal, hogy a szolgáltatásokban részesülő személyek száma jelentősen csökkent.

Megállapítható tehát, hogy a család- és gyermekjóléti szolgálat által nyújtott tevékenységre a 2021. évben is nagy volt az igény, ezzel a szolgálat leterheltsége magas volt.

3. Gyermekek számára szervezett programok, gyermekétkeztetés

Gyermekprogramok

2021.08.09-13. között az Integrált Községi Szolgáltató Tér több nyári napközi tábort szervezett a helyben élő gyermekek számára. Kiemelendő, hogy a görkori-görhoki nyári sporttáborban Szolgáltatunk 2 alapellátott, illetve további 2 korábban ellátott gyermeke tudott részt venni a települési önkormányzat támogatásával.

Továbbá a Homokháti Szociális Központ 2021.06.28. és 2021.07.02. között lehetőséget biztosított arra, hogy a Bordányban ellátásban lévő gyermekek becsatlakozzanak a térségi prevenció nyári napközis táborba. A településről 8 gyermek teljes heti táboroztatását biztosították, melyből 5 fő alapellátásban lévő gyermek volt.

Gyermekétkeztetés

A hatályos jogszabályok tekintetében 2016.01.01. napjától a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére a szünidei étkeztetést kötelezően biztosította az Önkormányzat. A szünidei gyermekétkeztetés vonatkozásában az önkormányzat igazgatási ügyintézője, az ISZEK és azon belül is a Szolgálat között szoros együttműködés valósult meg. A Szolgálat felelt a nyilatkozatok begyűjtéséért, az igénybe vevők összegzéséért, a velük való kapcsolattartásért. Szükség szerint a Tanyagondnoki Szolgálat bevonásával az egyszeri melegétel házhoz szállítását is igénybe vehették a családok. *Az igénybevételt a 8. táblázat szemlélteti.*

A tavaszi szünidei gyermekétkeztetés igénybevételére a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek volt lehetősége, s szinte az összes jogosult gyermek számára igényelték a szülők.

A nyári szünidő tekintetében 2021. július hónaptól a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek is igénybe vehették az étkezést, illetve családsegítői javaslatra más rászorult gyermekek is.

A szolgálat 3 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre nem jogosult gyermek nyári étkeztetésének biztosítását kezdeményezte a települési önkormányzatnál, így tehát összesen 1281 adag meleg ételben részesültek a gyermekek, mely a 2020. évi igénybevételhez képest további csökkenést mutat (2020.: 1334 adag). Ennek oka szintén az, hogy 2019. szeptember hónap előtt több család volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. A szülők egy része el tudott helyezkedni, és így már nem ért bele az 1 főre jutó jövedelem a jogosultsági határba.

Az őszi és téli szünidei gyermekétkeztetés igénybevételére a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek volt lehetősége.

8. táblázat
Szünidei gyermekétkeztetések igénybevételének mutatói

	Tavaszi szünet		Nyári szünet		Őszi szünet		Téli szünet	
	2021.	2020.	2021.	2020.	2021.	2020.	2021.	2020.
Jogosult gyermekek száma (HH-HHH)	16	20	16	16	18	16	19	17
Jogosult gyermekek száma (RGYK)	-	-	16	25	-	-	-	-
Összes igénybevétel – fő	12	19	15 15+3=18	16 19	15	14	14	15
Összes igénybevétel – család	6	9	8 10+2=12	9 11	9	7	8	8
Napok száma	2	2	54 43	54 43	5	5	7	7
Adag	24	38	636 539+106=645	759 575	75	70	98	101
Gondozott gyermek (fő)	4	8	6+3	6+3	5	5	4	6
Gondozott család	3	4	4+2	4+1	3	3	2	4

Összességében továbbra is elmondható, hogy a jogosult gyermekek számára nagy arányban veszik igénybe a szünidei gyermekétkeztetést a szülők.

4. A szolgálatra vonatkozó munkaszervezés, továbbképzés, konferenciák

A családsegítő feladatát az intézményvezető irányításával önállóan szervezi és végzi a munkaköri leírás, SzMSz, Etikai jogszabályok figyelembevételével. Az intézményvezető kérésére vagy javaslatára szakmai fórumokon képviseli az intézményt. Erre a 2021. évben a pandémia okán kevesebb lehetőség adódott.

Jelentési kötelezettségét hetente összehívásra kerülő intézményi munkaértekezletek, továbbá esetmegbeszélések, a munkájához kapcsolódó beszámolók, éves szakmai beszámoló, KSH statisztika és KENYSZI adatszolgáltatás keretében teljesíti, továbbá 2021. július hónaptól a GYVR-rendszerben is.

A családsegítő belső kapcsolattartás keretében kapcsolatot tart fenn az intézmény vezetésével, az intézmény más szervezeti egységében dolgozó munkatársakkal, az intézmény fenntartójával, a Bordányi Polgármesteri Hivattal.

Külső kapcsolattartás tekintetében szorosan együttműködik a járási Család- és Gyermekjóléti Központtal, a szociális és gyermekvédelmi alap-, és szakellátást nyújtó intézményekkel és/vagy szolgálatokkal, illetékes gyámhivatallal, nevelési-oktatási intézményekkel, veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer tagjaival.

A járási Család- és Gyermekjóléti Központ által szervezett esetmegbeszéléseken, szakmai értekezleteken, szupervíziókon, programokon a Szolgálat igyekezett képviseltetni magát a 2021. évben is: a pandémia okán azonban összesen 2 alkalommal került összehívásra közös szakmai értekezlet, melyeken szolgálatunk részt vett.

2020. évben a CSCSMKH Jogi és Hatósági Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztálya hatósági ellenőrzése során javasolták az adminisztrációs terhek csökkentése érdekében a szolgálat létszámbővítését. Erre 2021. évben nem tudott sor kerülni, azonban 2022.03.01. napjától heti 10 órában további családsegítő munkatárs részmunkaidőben segíti a szolgálat feladatellátását.

5. A jelzőrendszeri tagokkal történő együttműködés tapasztalatai

A településen a veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekek és hátrányos helyzetű felnőttek, egyének, családok feltérképezése, a veszélyeztetettség észlelése és megelőzése érdekében **jelzőrendszer működik**. A jelzőrendszer megfelelő működésért a jelzőrendszeri felelős, vagyis a családsegítő a kijelölt felelős személy.

A családsegítő jelzőrendszeri felelős feladata ellátása során kapcsolatot tartott a jelzőrendszeri tagokkal, valamint a járási Család- és Gyermekjóléti Központtal, ezen belül a beérkezett jelzésekről és a megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést küldött a járási jelzőrendszeri tanácsadó részére.

Az észlelő és jelző rendszer tagjai az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvosok, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

A jogszabály által meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében **kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni**.

A Bordányi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a 2021. évben a jelzőrendszer működtetése érdekében **szakmaközi megbeszéléseket** (5 alkalommal), esetkonzultációt (134 alkalommal), esetmegbeszélést (9 alkalommal, melyből 4 esetkonferenciát megelőző, 5 szakmaközi megbeszélést követő) szervezett, továbbá szükség esetén, hatósági intézkedés kezdeményezése vagy abban érintett gyermek vonatkozásában **esetkonferenciát szervezett** (2 alkalommal, illetve a Központ által szervezve további 2 alkalmon vett részt).

Kiemelendő, hogy tovább emelkedett az esetkonzultációk száma, a 2021. évben 134 alkalommal volt szükség rá (2020.: 43). Ennek célja kifejezetten az volt, hogy egy-egy gyermek, család esetében az érintett szakemberek bevonásával célzott problémamegoldás tudjon megvalósulni egy aktuálisan felmerülő élethelyzet vonatkozásában.

Szolgálatunk az eddigiekben felsorakoztatott szakmai tevékenységeken túl heti, szükség szerint napi rendszerességgel tartotta a kapcsolatot a jelzőrendszeri tagokkal, elsősorban telefonos, e-mailes vagy egy-egy család esetén, szükség és lehetőség szerint személyes egyeztetések, információnyújtások formájában. Ezeket nem csak szolgálatunk kezdeményezte, hanem a jelzőrendszeri tagok is, így elmondható, hogy a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a jelzőrendszeri tagok törekszenek a Szolgálattal való együttműködésre, a segítő munkába minden esetben bevonhatók.

Bordány településen a telefonos, személyes és elektronikus konzultációk, esetkonzultációk a 2021. évben is hatékonyabbnak bizonyultak a szakmaközi megbeszéléseknél. Összességében a Bordányi Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak a jelzőrendszeri tagokkal jó az együttműködése, ezáltal gyors és hatékony információátadás valósul meg.

A jelzőrendszeri tagokkal szakmaközi megbeszéléseken, esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon való együttműködés, a megbeszéléseken való részvételi adatok az alábbiak szerint alakultak (tanácskozás nélkül):

- Az óvoda, az iskola, a védőnői szolgálat minden meghívásnak eleget tettek.
- 1 alkalom kivételével intézményünk vezetője és a gyámhivatal Bordány településen illetékes kormánytisztviselője is részt vett minden egyes megbeszélésen.
- A Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai (esetmenedzser, tanácsadó pszichológus) lehetőségeikhez mérten, vagyis 2 alkalom kivételével minden meghívásnak eleget tettek. A szociális diagnózist készítő esetmenedzser, és az óvodai és iskolai szociális segítő ezen túlmenően csupán 1-1 esetkonferencián nem tudott részt venni.
- Rendőrség képviselője és a házi gyermekorvos szintén igyekezett a meghívásoknak eleget tenni, ők is csupán 2-2 alkalommal nem tudtak részt venni.
- Központ járási jelzőrendszeri tanácsadója és intézményvezetője 2-2 meghívásnak tudtak csak eleget tenni, egyéb elfoglaltság okán.

- A települési önkormányzatot a pandémiás helyzet igencsak leterhelte, akár csak a **felnőtt háziiorvosi szolgálatokat**, így az igazgatási ügyintéző 2021. évben 1 szakmaközi megbeszélésen tudott részt venni, a házi orvosok pedig egy alkalommal sem. Továbbá az **Faluház, valamint a pedagógiai szakszolgálat** nem képviseltette magát egy megbeszélésen sem.

Mindettől függetlenül szükség szerint együttműködésükre telefonon vagy elektronikusan lehetett számítani – különösen a házi orvosok és a települési önkormányzat részéről rendszeres konzultáció valósult meg.

Tekintettel arra, hogy a pandémia a tárgyév során végig befolyással volt a szakmaközi megbeszélésekre, így az ezek keretében már szokásosan megtartásra kerülő **előadások, tájékoztatók** száma a 2021. évben is alacsony volt. (2019.: 4 előadás, tájékoztató, 2020.: 1 előadás):

a) **Szülői felügyeleti jogi, valamint kapcsolattartás rendezési kérdések (jogi háttér, gyakorlatban felmerülő nehézségek, problémák, gyermekekre gyakorolt hatás) – 1. rész.**
Előadó: Holló Éva – Homokháti Szociális Központ Család- és Gyermejjóléti Központ szociális diagnózist készítő esetenedzsere, intézményvezető-helyettese

b) **Áldozatsegítés**

A tájékoztatót tartotta: Lajkó Nikolett – ISZEK Család- és Gyermejjóléti Szolgálat, családsegítő

Közreműködött: Dr. Pöcze Tünde – Szegedi Rendőrkapitányság Mórahalmi Rendőrőrs, c. r. őrnagy

A Szolgálathoz érkezett jelzésekkel kapcsolatos tapasztalatok:

A beérkezett jelzéseket bemutató összefoglaló táblázat (6. táblázat) jól szemlélteti, hogy az elmúlt években csökkenés volt megfigyelhető a Szolgálathoz beérkezett jelzések tekintetében. Ezek száma 2021. évben azonban már enyhe növekedést mutat.

6. táblázat

A Család- és Gyermejjóléti Szolgálathoz beérkezett jelzések megoszlása a jelzőrendszeri tagok között és az érintettek vonatkozásában

Jelzést küldő	2021.			2020.			2019.		
	18 év alattiakkal kapcsolatban megküldött jelzések száma	18 év felettekkel kapcsolatban megküldött jelzések száma	Összesen	18 év alattiakkal kapcsolatban megküldött jelzések száma	18 év felettekkel kapcsolatban megküldött jelzések száma	Összesen	18 év alattiakkal kapcsolatban megküldött jelzések száma	18 év felettekkel kapcsolatban megküldött jelzések száma	Összesen
Egészségügyi szolgáltató	1	-	1	1	1	2	2	-	2
ebből védőnői	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatók	-	-	-	-	3	3	1	-	1
ebből család- és gyermekjóléti központ	-	-	-	-	2	2	-	-	-
ebből család- és gyermekjóléti szolgálat	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Kisgyermek napközbeni ellátását nyújtók	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Köznevelési intézmény	17	1	18	14	-	14	11	2	13
ebből középiskola/igazolatlan mulasztás	4	1	5	2 (ebből 1 szolg. által továbbított)	-	2	4	1	5
ebből általános iskola v. EGYMI v. kollégium	13	-	13	11	-	11	5	-	5
ebből óvoda	-	-	-	1	-	1	2	1	3

Rendőrség	1	2	3	1	1	2	2	2	4
Gyámhivatal	1	-	1	2	-	2	2	-	2
Ügyészség, bíróság	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Pártfogó felügyelői szolgálat	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Állampolgár/ társadalmi szervezet	7	2	9	-	-	-	2	2	4
Önkormányzat	-	-	-	-	2	2	-	-	-
Összesen	28	5	33	18	7	25	21	7	28
Jelzésekkel érintett személyek száma	25	5	30	15	7	25	23	9	32

Az elmúlt években, így a 2021. évre vonatkozóan is pozitív tapasztalat, hogy az írásbeli jelzések fontosságára ügyelnek a jelzőrendszeri tagok: a bordányi család- és gyermekjóléti szolgálat felé a jelzőrendszeri tagoktól intézett jelzések minden esetben írásban történtek. Kizárólag az állampolgárok éltek a szóbeli és/vagy telefonos jelzéssel.

Pozitív tapasztalat, hogy a helyi köznevelési intézmények rendszeresen segítségül hívták a jelzések megtétele előtt az óvodai és iskolai szociális segítő, vagy a gyermekvédelmi felelőst.

Kiemelendő, hogy az észlelt problémák száma nőtt a közoktatási intézményeknél, és az állampolgárok esetében. Igazolatlan iskolai mulasztásról azonban nem csak a középiskolák küldtek jelzést a 2021. évben, hanem az általános iskola is, összesen 7 jelzést. Új jelzőrendszeri tagként az ügyészség csatlakozott a jelzések megtételéhez a 2021. évben.

A jelzésszámok ellenére a 2021. évben is 21 főt érintett új megállapodás, ugyanúgy, mint ahogy a 2020. évben: akkor a csökkent jelzésszámhoz 20 fő ellátásba vételére került sor. Ugyanakkor az új ellátottak a 2020. évvel ellentétben azonos arányban kerültek kapcsolatba Szolgálatunkkal önkéntesen, mint jelzés által.

A jelzett problémák vonatkozásában csekély változás figyelhető meg, ami a 7. táblázatban került részletezésre.

7. táblázat
A jelzett problémák típusok szerinti megoszlása
(halmozott adat)

Problémátípus	Jelzések száma 2021-ben	Jelzések száma 2020-ban
igazolatlan tanórai mulasztás / magas igazolt	12	4
családi-kapcsolati probléma	8	2
gyermek elhanyagolása	6	4
gyermek bántalmazása (fizikai, szexuális)	4	-
lelki-mentális probléma	4	8
magatartászavar	4	4
egyéb deviáns viselkedés	4	1
teljesítményzavar	3	1
beilleszkedési nehézség	3	1
kapcsolattartási probléma	2	-
családon belüli bántalmazás	1	5
életviteli probléma	1	2
csellengés, szülői ház elhagyása, eltűnés	1	1
szenvedélybetegség	1	-
anyagi probléma	1	-
gyermek egészségi állapotának veszélyeztetése	1	-
gyermeknevelési	1	-
lakókörnyezetből eredő	1	-
lakhatási probléma	-	2

Összességében a legtöbbet jelzett probléma a gyermek igazolatlan vagy igazolt, de magas tanórai mulasztása. A családi-kapcsolati problémák száma azonban megnégyszereződött, az észlelt elhanyagolt gyermekek száma szintén nőtt. A családon belüli bántalmazás, illetve a gyermekek bántalmazása a megelőző évhez viszonyítva ugyanolyan magas. Továbbra is jelentős probléma a gyermekek beilleszkedési, tanulási, vagy magatartászavara.

6. A jelzőrendszeri tagok írásos beszámolóinak tanulságai

Bordány településen 2022.02.24. napján került sor az éves szakmai tanácskozás lebonyolítására, melyen a településszintű jelzőrendszeri hálózat minden tag részvételével elkészített írásbeli beszámolókon alapuló éves helyzetfeltárása megtörtént.

A 2022. évben megrendezésre kerülő éves szakmai tanácskozás a 2021. évvel ellentétben már a megszokott keretek között került megrendezésre. Az észlelő és jelző rendszer minden egyes azon tagja, aki felkérést kapott a 2021. évre vonatkozó szakmai beszámolója elkészítésére, az éves szakmai tanácskozást megelőzően írásban megküldte, vagy a tanácskozás során átadta a Szolgálat részére beszámolóját.

Az éves szakmai tanácskozást követően a család- és gyermekjóléti szolgálat minden év március 31-éig elkészíti az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet, mely a beérkezett beszámolók és az éves szakmai tanácskozás alapján készült el a 2022. évben is.

A beszámolók és a tanácskozáson elhangzottak alapján az alábbi tanulságok kerültek meghatározásra:

A 2021. év tapasztalatai alapján a jelzőrendszeri tagok a 2022. évre vonatkozó javaslatukban szinte kizárólag az észlelő- és jelzőrendszer működésére összpontosítottak. Ennek oka továbbra is, hogy Bordány településen a 2020. év végére szinte minden korábban említett hiányszolgáltatás elérhetővé vált (a későbbiekben részletezettek szerint).

Kiemelendő, hogy a korábbiakban említett jellemző problémák egymással szoros összefüggésben állnak, így a családoknál általánosságban halmozottan jelentkeznek, ami által egyrészt több család vonatkozásában rendszeres, fokozott, olykor heti több alkalmas kapcsolatfelvételt indokolt a veszélyeztetetés csökkentésének elősegítése érdekében, másrészt a település lakosságának is egyre nagyobb igénye van a segítségnyújtásra. A kezelendő problémák száma egyre nő, a család- és gyermekjóléti szolgáltatás mindezek okán évről évre leterhelt.

A 2021. évben a szolgálat működésére jelentős hatással volt az újonnan bevezetésre kerülő Gyermkeink védelmében (GYVR) elnevezésű informatikai rendszer is, ami mellett megmaradtak az eddig vezetendő dokumentumok is, így még nagyobb adminisztrációs terhet rótt ez az új feladat a Szolgálatokra. Mivel a rendszer még nem működött megfelelően, így jelentős időt vont el az adatrögzítés a szociális szakmai tevékenységektől.

A családok jelentős hányada az anyagi stabilitás érdekében valamennyi erőforrást a pénzbeli javak megszerzésére fordították, különösen a pandémiás helyzetben, amikor munkahelyek szűntek meg, vagy zártak be ideiglenesen, így a gyermek, vagy gyermekek problémájára már nem figyeltek, hogyan osztja be a gyermek a napját, iskola után mivel tölti a fiatal a szabadidejét:

- Számos család vonatkozásában merült fel a gyermek fizikai vagy lelki elhanyagolása is. Jelen volt a gyermek tanulmányi előmenetelének, valamint egészségi állapotának elhanyagolása is.
- A tanulmányi előmenetel tekintetében a 2021. évben is nagy terhet rótt a családokra a digitális oktatás, hiszen sok esetben munkavégzés mellett nehezen léptek a szülők a pedagógusok szerepébe. Egyes családokban eszközprobléma (annak hiánya, vagy a használat ismeretének hiánya), avagy a szülő eszközhasználatával kapcsolatos készség szintű hiányosságai nehezítették a digitális oktatásban való részvételt.
- A digitális oktatással a gyermekek akarva akaratlanul a digitális térbe kényszerültek, ahol számos veszély fenyegeti őket, s a szülői jelenlét sok esetben már későn érkezett. Bordány településen elsősorban a kortárs csoportok okán váltak áldozatokká a gyermekek a digitális térben, a 2021. évben is.

A jelenleg általános iskolába járó generáció tekintetében egyre markánsabban jelentkeznek magatartásproblémák, teljesítményzavarok, továbbra is egyre több gyermek kap felmentést vagy könnyítést, avagy korrepetálás szükséges esetükben.

Ezek a gyermekek az iskolába gyakran beilleszkedési problémákkal is szembesülnek, a gyermekeket érintő problémák, veszélyeztető körülmények okaként pedig csúfolódás, kiközösítés áldozataivá is válhatnak – mely problémát tovább súlyosbít az online felületeken, különféle közösségi és csevegő oldalakon egyre gyakoribbá váló bullying.

A gyermeknevelés terén főleg az jelentette a problémát, hogy a szülők továbbra is következetlen ráhagyó nevelési módszereket alkalmaztak, nem fordítottak kellő odafigyelést gyermekeik tanulmányi munkájára, szabadidejének eltöltésére, illetve aktuális problémáira. Sok esetben a szülők nevelési módja is eltérő volt, és ebből adódtak a gyermek viselkedésével, magatartásával kapcsolatos problémák. Megfigyelhető, hogy mindez attól függetlenül volt kihatással a gyermekekre, hogy a szülők együtt élnek vagy külön. Mindezekkel függ össze a 14-18 éves korcsoport kötelezettségekhez és felelősséghez való viszonyulása is: a korábbi évekkel ellentétben ismét megnövekedett a gyermekek tankötelezettségének elmulasztása, immáron azonban már az általános iskolában is.

Az anyagiak hiányából adódó állandósuló feszült családi légkör és párkapcsolati problémák következtében bekövetkező válások, kapcsolattartási problémák, az ezzel összefüggésben megvalósuló konfliktuskezelések a 2021. évben fokozott feladatnövekedést jelentettek a családok helyzetének kezelésében. Továbbra is jelen voltak a családokban a szenvedélybetegségek különféle megjelenési formái (elsősorban: alkohol, gyógyszer, kapcsolati), mint elsődleges vagy másodlagos probléma.

Az alkoholfogyasztó életmód velejárójaként pedig egyre többen küzdenek indulatkezelési, kontrollvesztési problémákkal, ami elsődlegesen lelki bántalmazásba, de számos esetben fizikai bántalmazásba torkollott. Mindezekkel összefüggésben, valamint vélhetően a pandémiás korlátozások velejárójaként a 2021. évben megnövekedett a hozzátartozók közötti erőszakos esetek, gyermek bántalmazásával összefüggő esetek száma, melynek okán mind a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, mind a Védőnői Szolgálat (és más szakemberek pl. pszichológus, esetenként más) a korábbi évekkel ellentétben fokozott gyakorisággal jelent meg a rendőrségen vagy bíróságon tanúvallomást is tenni. A 2021. évben már szexuális erőszak, visszaélés gyanújával kapcsolatos esetek is felszínre kerültek.

A középkorúak, idősök továbbra is nagy veszélynek vannak kitéve az internetes, telefonos és személyes kontaktot igénylő csalások által. Nehéz alkalmazkodniuk a felgyorsult világhoz. A pandémiás helyzet okán pedig sokan szeretteiktől, ismerőseiktől kényszerültek izolálódni, ami csökkentette lelki egészségüket, ezzel kihatással testi egészségükre is.

A gyermektelen családok, idősödő felnőttek vonatkozásában továbbra is markánsan voltak jelen anyagi problémák, számos kliens rendszeres jövedelemmel, ellátással nem, vagy csak csekély mértékig rendelkezik. Többségükönél ehhez egészségkárosodás is társul, így még alkalmi munkát sem tudnak vállalni, ebből adódóan a rendkívüli települési támogatásokat a lakosság nagy arányban vette igénybe – ehhez segítséget kérve a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásoktól is. A települési önkormányzat mindezek okán rendszeresen felülvizsgálja az egyes pénzügyi és természetbeli ellátásokhoz kapcsolódó jövedelemhatárokat, s szükség szerint emeli azokat – így járt el a 2021. évben is.

Kiemelendő továbbá, hogy évről évre növekszik a gondokügyi ügyek száma is, elsősorban a gyámhatóságnál, de az intézménynél, szolgálatnál is megfigyelhető ez a tendencia, mely elsődlegesen nem az ügyintézés, segítségnyújtás számát növeli az intézményünkben, hanem a további feladategységek feladatellátását is növelték, pl. házi segítségnyújtás, demens személyek napi ellátása, tanyagondnoki szolgáltatás.

Továbbra is beavatkozást igényelne a szociális hálózat kiterjesztése, bővítése az idősellátásban. Idősgondozásban, krónikus betegek ápolásában több segítségre lenne szükség bizonyos esetekben a család részéről (pl.: nem akarnak gondoskodni idős hozzátartozójukról), más esetekben a családok részére (pl.: munkahely/ szűkös anyagi helyzet stb.).

Hiánypótló lenne az otthoni szakápolás bevezetése. Egyre hosszabb a várakozási idő a bentlakásos otthonba való elhelyezésre is, így több bentlakásos otthoni férőhelyre lenne szükség.

A szakorvosokhoz való eljutásban is hosszadalmas várólista vár a betegekre. A pandémiás helyzet okán azonban számos egyén még később jutott szakorvosi ellátáshoz, ezzel tovább súlyosbítva krónikus betegségek állapotát.

Ezen túlmenően a háziorvosi szolgálatok is még leterheltebbé váltak. A korábban bevezetett Egészségügyi Elektronikus Szolgáltató Tér (EESZT) rendszere azonban nagyon hasznos az egészségügyi szolgáltatások igénybevételének nyomon-követésében, s a járványhelyzetben előnyei fokozottan érvényesültek a 2021. évben is. Pozitív lenne, ha a védőnők is becsatlakoznának a rendszerbe.

Megoldásra váró helyzet a rendőrség vonatkozásában továbbra is, hogy belső feladat- és hatáskör-átcsoportosítás okán az egyes osztályok, rendőrőrsök nem férnek hozzá más osztály, rendőrőrs folyamatban lévő ügyeihez, így megnövekedett azon idő, ami alatt szolgálatunk értesül egy-egy eljárásról. A rendőrség nem minden esetben küld jelzést az illetékes intézményeknek, az adott eljáráshoz pedig nem minden esetben kérnek előzményt sem a Szolgálattól, sem a gyámhatóságtól. Mindezek által csökken a további lehetséges prevenciós intézkedések hatékonysága a családoknál.

Fejlesztendő, hogy sokszor késve érkezik meg a jelzés a jelzőrendszeri tagoktól, amikor már nagy a baj, avagy a probléma megfogalmazása általános, nem tartalmaz konkrétumokat. Az időben megtett jelzések, jelzőrendszeri tagok együttműködése azonban az, ami segíti a veszélyeztető tényezők megismerését és az időben meginduló munkát a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében. Éppen ezért a 2022. évben is fokozottan szükséges felhívni a jelzőrendszeri tagok figyelmét jelzési kötelezettségükre és azok elmaradásának következményeire. Kiemelendő azonban, hogy a 2021. évben az állampolgárok vonatkozásában megnövekedett a beavatkozási szándék.

Hangsúlyos, hogy megnövekedett az olyan esetek száma, ahol aktív jogi segítséget igényel a szakember a családtagok megfelelő tájékoztatása tekintetében, iratbetekintési ügyekben, vagy kapcsolattartási problémák esetén. Noha a szakemberek az adott település jegyzőjéhez vagy a Gyermekjóléti Központ jogi tanácsadójához fordulhatnak segítségért, a gyakorlati tapasztalatok szerint még így is jelentős munkaóra telik a jogszabályok böngészésével – ami jelentős időt von el a segítő szakmai tevékenységektől. Fontos lenne, ha a szakemberek rendelkezésére egy olyan jogi szakember állna, aki azonnali és konkrét segítséggel tud szolgálni jogi ügyekben.

A beérkezett beszámolók alapján összességében azonban elmondható, hogy a jelzőrendszeri tagoknál is ugyanazon problémák jelentkeztek nagyobb arányban, mint amelyek a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál voltak megfigyelhetőek. A tapasztalat szerint az egyes jelzőrendszeri tagok továbbra is igyekeznek tájékoztatni a családokat a településen igénybe vehető szolgáltatásokról, melyeket a lakosság egyre inkább önkéntesen is igénybe vesz.

A jellemző problémák tükrében tehát minden egyes szolgáltatásra, segítségformára nagy szükség van Bordány településen, azonban pozitív, hogy egyre több szolgáltatás rendelkezésre is áll.

A rendelkezésre álló és el nem érhető szolgáltatások az alábbiak szerint részletezhetők:

Szolgáltatások, melyek nem vagy korlátozottan érhetők el:

A Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatal Móraalmi Járási Hivatal Kormányablak kihelyezett ügyfélfogadása a 2020. évben megszűnt, járási ügysegédhez helyben így a 2021. évben sem tudott fordulni a lakosság segítségért. A gyámügyi kormánytisztviselő esetében ez már korábban megtörtént, így összességében a Móraalmi Járási Hivatal szolgáltatásai a településen, helyben már nem elérhetőek. A járásszékhelyen tud csak ügyfelet fogadni a gyámügyi kormánytisztviselő is – amennyiben a pandémiás helyzet lehetővé teszi. A járási hivatalok hatáskörébe tartozó ügyeket pedig a járásszékhelyen, valamint kihelyezett kormányablakban tudja intézni a lakosság. A Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatalban továbbá a gyermek jogán rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő szülők, illetve egyéb feltételeknek megfelelő felnőttek ingyenes jogi segítséget kérhetnek, bírósági ügyek tekintetében.

Szakrendelés megszervezésére továbbra sincs lehetősége a településnek.

Fekvőbeteg intézmény nincs a járásban, az a megyeszékhelyen érhető el, egy-egy szakrendelés vonatkozásában is ez mondható el. Utóbbi esetében azonban a lakosság ezeket a szolgáltatásokat a járásszékhelyen is igénybe tudja venni.

Ápolást-gondozást nyújtó intézmény a településen nincs, de a járás több településén, illetve a megyében is elérhető. Az elsősorban időskorú lakosok és családtagjaik részéről évről évre egyre nagyobb igény mutatkozik ápolást-gondozást nyújtó intézmények igénybevételére (bentlakásos otthon, átmeneti otthon).

Az intézményi elhelyezésre, valamint szakrendelések igénybevételére is jellemző a hosszú idejű várólistára kerülés. A pandémia okán elrendelt felvételi zárlat tovább nehezítette a várakozók helyzetét. A bentlakásos otthonok, átmeneti otthonok maximális kihasználtság mellett működnek.

Fogyatékkal élők nappali ellátása nem biztosított a településen. A járás székhelyen azonban lehetőség van Biztos Kezdet Gyerekház igénybevételére, a megyeszékhelyen pedig több intézmény a fogyatékkal élő egyének, gyermekek rendelkezésére áll.

Egyre égetőbb probléma, hogy nem biztosított átmeneti otthon a krízishelyzetbe kerülő lakosság számára, sem a településen, sem a járásban. A lakhatási probléma enyhítésére -, ugyan nem települési szinten, de a Járás vonatkozásában szükséges lenne krízishelyzetben lévő személyek számára lakhatási lehetőség biztosítása (átmeneti otthon, szociális alapú bérlakások, szükséglakások).

Mivel a családi-kapcsolati problémák száma egyre növekedik, így Családok Átmeneti Otthonainak számának megyei növelése is fontos terület. Az országban azonban a megnövekedett családon belüli bántalmazásokkal kapcsolatos esetekre tekintettel országos program indult a védett házak, és a kapcsolati erőszak áldozatainak segítését szolgáló lakhatási és szolgáltatási lehetőségek kapacitásbővítésére, így már Áldozatsegítő Központ és szolgálat is az áldozatok rendelkezésére áll a megyeszékhelyen.

Egyebekben minden egyéb, településen kötelező szolgáltatás helyben biztosított, elsősorban a települési önkormányzat fenntartásában:

Így pl. személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény – házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, szociális étkeztetés, pszichiátriai betegek nappali ellátása, időskorúak nappali ellátása /demens személyek ellátása is biztosított/, tanyagondnoki szolgálat, védőnői szolgáltatás, család- és gyermekjóléti szolgáltatás, házi gyermekorvosi-, felnőtt háziorvosi, fogorvosi szolgáltatás, bölcsőde, óvoda, általános iskola.

Továbbá a járási Család- és Gyermekjóléti Központ számos szolgáltatás helyben is biztosított:

- családterapeuta, szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása, tanácsadó pszichológus, utóbbi által szenvedélybetegek nappali intézményének egyes szolgáltatásai is elérhetővé váltak. A nagymértékű igénybevétel miatt a tanácsadó pszichológusnak magasabb óraszámban lenne szükséges a településen való jelenléte.
- A 2020. év végétől jogi tanácsadó is segíti a családsegítőket, esetmenedzserek munkáját a Központ keretében.
- A család- és gyermekjóléti központ esetmenedzsere kihelyezett ügyfélfogadást tart, a készenléti szolgálat elérhető a lakosság számára.
- Óvodai és iskolai szociális segítő is biztosított a településen, akire nagy szükség volt az egyre növekvő gyermeknevelési problémák, magatartási- és teljesítményzavarok, esetleges beilleszkedési problémák okán, és az ezekben nyújtott célzott segítségnyújtás biztosíthatósága tekintetében. Továbbra is tapasztalható azonban, hogy az óvodai és iskolai szociális segítőre sokkal nagyobb szükség lenne, heti több alkalommal, mint ahogy az a jogszabályi előírásokban szerepel.
- Mind az óvodai és iskola szociális segítő tevékenység, mind a szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátásának keretén belül lehetőség van a gyermekek, pedagógusok érzékenyítésére is.

Az esetek jellegéből látható, hogy egyre nagyobb szükség van az egészségnevelésre és – fejlesztésre is. Egyelőre egyéni tanácsadás keretében volt erre lehetőség az egyes szolgálatoknál (védőnői, család- és gyermekjóléti, házi gyermekorvosi). A 2021. évben a felnőtt lakosság tekintetében azonban heti rendszerességgel pályázatból megvalósuló program keretében dietetikus szakember állt rendelkezésre a háziorvosok szervezése keretében.

A Csongrád-Csanád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézménye által biztosított utazó pszichológus, gyógypedagógus az oktatási-nevelési intézményekben.

Pályázati forrásból az elmúlt 3 évben működött a Bordányi Család és KarrierPONT, mely Mórahalom járás 10 településéről helyben fogadta a különféle szolgáltatásokat igénybe venni kívánó egyéneket. A szolgáltatásokat térítésmentesen lehetett igénybe venni. A helyi lakosság többek között pszichológus segítségét is kérhettek. Ezen kívül a leginkább hiánypótló szolgáltatás is biztosított volt a járás lakosainak Bordányban: pl.: ingyenes jogi tanácsadás. Sajnálatosan a projekt-időszak lezárult, így a továbbiakban már nem biztosítottak ezen szolgáltatások. A jegyzői feladatellátáshoz is kapcsolódó jogi kérdéskörökben azonban a lakosság továbbra is megkeresheti a település jegyzőjét.

Az eddigiekben ismertetettekén túl a megyében egyéb tartós bentlakást szolgáló otthonok, addiktológiai rehabilitációs intézmények is elérhetőek a település lakosai számára. A településen ugyan nincs középiskola, de a járás néhány településén már igen, illetve a megyeszékhelyen és a megyén belül is számos intézmény között válogathatnak a tanulók. Elérhető továbbá betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselő. A már említett Áldozatsegítő Központ és szolgálat is az áldozatok rendelkezésére áll.

A 2021. évi pandémiás helyzet is jelentősen lekorlátozta a különféle szolgáltatások igénybevételét a személyes kapcsolatfelvétel kerülése által. Az igénybe vevők telefonon vagy elektronikus formában fordulhattak segítségért a szakemberekhez, indokolt esetben azonban nagyobb tér volt a személyes kontaktra, mint a 2020. évben, így az egyének kevésbé szorultak ki az ellátásból.

Összességében a megyében minden kötelező szolgáltatás biztosított, a családok, egyének, gyermekek helyzetének javítása érdekében települési, járási vagy megyei szinten minden típusú szolgáltatás elérhető.

Összességében az alábbi tanulságok vonhatóak le:

Az anyagi problémák orvoslásában nagy szerepe van a települési támogatásoknak, az önkormányzat feladatellátásához tartozó szűnidei gyermekétkeztetésnek, valamint a helyi karitatív és egyéb szervezeteknek (pl. Vöröskereszt, Karitasz). Az anyagi problémák enyhítése érdekében a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak továbbra is szükséges szorosan együttműködnie az önkormányzati és egyéb szervezetekkel.

A jellemző problémák alapján továbbra is megerősítést nyert, hogy valóban nagy szükség van tanácsadó pszichológusra, családterapeutára, szenvedélybetegek ellátásaira, jogi tanácsadóra, melyek mind az egyének és/vagy családok, mind az intézmények rendelkezésére állnak. A rendelkezésre álló kapacitás azonban továbbra sem fedezi a valós igényeket: kimagaslóan nagy az igény a tanácsadó pszichológus igénybevételére. A szolgáltatások igénybevehetősége egyebekben kétségtelenül elősegíti azt is, hogy csökkenjen a szenvedélybetegségek, kapcsolati problémák okán fellépő gyermekveszélyeztetések száma. Látható azonban, hogy egyre több szolgáltatás igénybevételére van lehetőség a lakosoknak mind a településen, mind a járásban és megyében.

Az idősellátás, az egészségügyi ellátás, valamint az átmeneti szállók hiánya azonban továbbra is beavatkozást igénylő területek.

A jelzőrendszeri tagok szorosan együttműködtek a családokkal végzett segítő munka irányvonalainak meghatározásában.

A családsegítő és a Mórahalmi Család- és Gyermekjóléti Központ szakembereinek hatékonysága és a szakemberek együttműködésének sikeressége az oka a jelzőrendszer megfelelő működésének, többek között folyamatos konzultációs lehetőségek kölcsönös biztosítása, valamint a részükre szervezett előadások, tájékoztatók által.

A jelzőrendszeri tagok igyekeztek alkalmazkodni a jogszabályváltozásokhoz, a pandémiához, jelzési kötelezettségüket igyekeztek teljesíteni, azonban továbbra is fokozottan szükséges az észlelő és jelzőrendszer megfelelő működésére nagy hangsúlyt fektetni, mivel a veszélyeztetettség felismerésében nagy szerepe van a településen működtetett észlelő- és jelzőrendszernek, illetve annak megfelelő működtetésének.

7. A 2021. évre vonatkozó tervekben megvalósult elemek

A Bordányi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 2021. évre kitűzött intézkedési tervében szerepelt elemek megvalósulása az alábbiak szerint összegezhető:

Az intézkedési tervből megvalósult elemek:

- 2 db előadás megtartására került sor szakmaközi megbeszéléseken a jelzőrendszeri tagok ismeretbázisának növelése érdekében, a korábbiakban ismertettek szerint.
- Esetkonzultációk rendszeresen megtartásra kerültek, valamint esetmegbeszélésekre szakmaközi megbeszélés után, illetve esetkonferencia előtt került sor. Szükség esetén, hatósági intézkedés kezdeményezése vagy abban érintett gyermek vonatkozásában esetkonferencia megszervezésre került.
- Esetmegbeszéléssel együttesen legalább 6 szakmaközi megbeszélésre sor került: önálló szakmaközi megbeszélés száma 5.
- Fontos információkról, jogszabályi előírásokról történő írásbeli tájékoztatás, figyelemfelhívás megküldése a jelzőrendszeri tagok részére elektronikus úton folyamatosan történt.
- Jelzőrendszeri tagok ösztönzése a jelzőlap használatára, együttműködésük folyamatos elősegítése megvalósult.
- A Faluház, a civil szervezetek (pl. Karitasz-csoport), a települési önkormányzat és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat prevenciós programok során, adománykövetésekben együttműködött.

A pandémia miatt azonban a tervben foglaltak csak részben teljesültek, számos elem nem tudott megvalósulni, többek között:

- az óvodai pedagógusok részére feladatellátásukról, kötelezettségeikről tájékoztatás, előadás a járási jelzőrendszeri tanácsadó vagy az óvodai szociális segítő közreműködésével, illetve ugyanígy az iskolai pedagógusok tájékoztatása a járási jelzőrendszeri tanácsadó közreműködésével;
- számos szakember előadása jelzőrendszeri tagokban, lakosságnak:
 - pl. tanácsadó pszichológus, családterapeuta, járási jelzőrendszeri tanácsadó, jogi tanácsadó, rendőrség előadásai
 - kapcsolati erőszak, családon belüli bántalmazás hatásai a bántalmazottra, gyermekekre; jogi lehetőségek; transzgenerációs hatások a családok életében, segítségnyújtási lehetőségek; észlelő és jelző rendszer működtetése, tagjainak kötelessége, felelőssége; a kibertér előnyei, hátrányai, hatásai a társas interakciókra, segítségnyújtási lehetőségek; internetes zaklatások témakörökben;
 - továbbá az időseket érintő csalásokkal, valamint a segélyhívó szám alkalmazásával, internet veszélyeivel, gyermekek zaklatásával kapcsolatban; illetve internet, okos eszközök előnyei és hátrányai a társas interakciókban, gyermeknevelésben témakörökben.

8. A 2022. évre vonatkozó célkitűzések

A beszámoló és az éves szakmai tanácskozás tanulságai, valamint a korábban körvonalazódott célok mentén, a 2022. évre az éves jelzőrendszeri intézkedési tervben összességében az alábbi célkitűzések fogalmazódtak meg a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetése, valamint a hátrányos helyzetű egyének megsegítése érdekében:

Mivel a 2021. évben nem került sor Szolgálatunk, intézményünk szervezésében nyári táborra, így célunk, hogy 2022-ben is **minél több táborba** jussanak el rászoruló vagy nehéz élethelyzetben lévő gyermekek.

A gyermekek, pedagógusok érzékenyítése, a gyermekek megfelelő tájékoztatása, a prevenciós előadások és foglalkozások megszervezése a településen továbbra is fontos cél, pl. bűnmegelőzéssel, school bullying megelőzésével, szenvedélybetegségekkel kapcsolatosan, együttműködve rendőrséggel, iskolával, házi orvosokkal, védőnőkkel, más szakemberekkel.

Fontos lenne, hogy ha az oktatási-nevelési intézmények, elsősorban az iskola megoldandó, több gyermeket, osztályt, adott életszakaszt érintő problémát észlel, jelezze ezeket és kérjen segítséget ezek oldásához. Dr. Pőcze Tünde, a Szegedi Rendőrkapitányság Mórahalmi Rendőrőrs c. r. őrnagya több ilyen előadást tartott már az iskolában, nyitott arra, hogy minél többször kérjék a segítségét. Fontosnak tartja mind ő maga, mind a megbeszéléseken rendszeresen részt vevő jelzőrendszeri tagok, hogy mind a gyermekek, mind a pedagógusok megkapják a megfelelő tájékoztatást és segítséget hasonló jellegű problémákban.

Ugyanígy a Szenvedélybetegek Alacsonyküszöbű Ellátása keretében is számos lehetőség lenne előadások, érzékenyítő foglalkozások megtartására az iskolában.

Az esetek jellegéből látható, hogy nagy szükség van az **egészségnevelésre és – fejlesztésre** is, mely elsősorban egyéni tanácsadás keretében valósult meg (védőnői, család- és gyermekjóléti, házi gyermekorvosi) a 2021. évben, s a 2022. évben is ekként várható.

A gazdasági hatások kapcsán **folyamatosan indokolt a helyi segélyezési rendszer rendszeres felülvizsgálata**, hogy minél több rászoruló család részesülhessen rendkívüli, eseti vagy rendszeres települési támogatásban.

A tapasztalat szerint az egyes jelzőrendszeri tagok igyekeznek tájékoztatni a családokat a településen igénybe vehető szolgáltatásokról, melyeket a lakosság egyre inkább önkéntesen is igénybe vesz. A 2022. évben cél, hogy az egyes szakemberek továbbra is **motiválják a családokat az egyes szolgáltatások igénybevételére**.

Problémaként jelentkezett a 2021. évben is a 14-18 éves generáció közösségi zaklatásban, iskolakerülésben való egyre fokozódó érintettsége. Ez a korcsoport azonban középiskolai tanulmányok miatt többnyire kikerül a települési jelzőrendszeri tagok látóköréből, s egyebekben is nehezen hozzáférhetőek. A 2022. évben célunk a velük folytatható hatékony prevenciós munkába **az iskolai szociális segítők**, osztályfőnök, GYIFŐ (gyermek és ifjúsági önkormányzat) bevonása.

A Szolgálat egyebekben a korábbi években markáns problémának tartotta, hogy az együttműködési megállapodással nem rendelkezők vonatkozásában súlyos lakhatási problémák merültek fel, pl. összedőlőben lévő ingatlan, lakcím nélküliség, rossz körülmények közé fogadják be stb. A 2021. évben ezzel kapcsolatos probléma nem merült fel. A jövőben ettől függetlenül, mivel visszavisszatérő élethelyzet lehet – ugyan nem települési szinten, de a Járás vonatkozásában – szükség lenne krízis helyzetben lévők számára **Átmeneti Otthon** létrehozására, vagy szociális alapú bérlakások, vagy szükségslakások kialakítására.

Mivel a családi-kapcsolati problémák száma egyre növekedik, így **Családok Átmeneti Otthonainak** számának megyei növelése is fontos terület. Az országban azonban a megnövekedett családon belüli bántalmazásokkal kapcsolatos esetekre tekintettel országos program indult a védett házak, és a kapcsolati erőszak áldozatainak segítségét szolgáló lakhatási és szolgáltatási lehetőségek kapacitás-bővítésére, így már Áldozatsegítő Központ és szolgálat is az áldozatok rendelkezésére áll.

Továbbra is nagy szükség van a **jelzőrendszeri tagok széleskörű ismeretbázisának növelésére**, a **különböző ellátásokról, szolgáltatásokról, a jelzések fontosságáról és menetéről, valamint a keretokről, feladatokról, kompetenciahatárokról való tájékoztatásukra** az óvodai és iskolai szociális segítő, és/vagy a járási jelzőrendszeri tanácsadó bevonásával.

A 2021. évben a jelzőrendszeri tagok széleskörű ismeretbázisának növelését a már korábbiakban felsorolt előadás és tájékoztató megtartása segítette, melyet a 2022. évben is folytatni tervez a Szolgálat szakmaközi megbeszélések keretében.

Ezzel együtt a szakmaközi megbeszéléseken a különféle ellátásokról, szolgáltatásokról az intézmények jelen lévő képviselői folyamatos tájékoztatásban részesülnek. A szóróanyagok elektronikus úton is kiküldésre kerültek a jelzőrendszeri tagoknak, akik szükség szerint, illetve folyamatosan tájékoztatásban részesültek a jelzések fontosságáról és menetéről.

A beérkezett jelzések száma valóban arra hívja fel a szakemberek figyelmét, hogy még fokozottabban szükséges tájékoztatni a jelzőrendszeri tagokat, minden lehetséges módon, újra és újra. A cél tehát, hogy **minden jelzőrendszeri tag folyamatosan eleget tegyen együttműködési kötelezettségének, az írásbeli jelzések megtételének**, mivel a **jelzőrendszer stabilizálása** tovább erősítené a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében tett lépéseket.

A 2022. év tekintetében is cél **az általános iskola, valamint a rendőrség** ezirányú **aktívabb bevonása, megmozgatása**, pl. a Szegedi Rendőrkapitánysággal egyeztetés megvalósítása a jövőbeli közös együttműködés tekintetében, illetve előadás megtartása érdekében.

Továbbá cél a **sarkalatos témakörökben előadások megszervezése**, illetve legalább **tájékoztatók elektronikus kiküldése**, valamint **esetkonzultációk rendszeres tartása, esetmegbeszélések, esetkonferenciák** szükség szerinti megszervezése.

Az egyre növekvő, széleskörű jogi ismereteket feltételező esetekre tekintettel célunk a jelzőrendszeri tagok számára előadás megszervezése a törvényes képviselők és más személyek, családtagok, meghatalmazottak, képviselők lehetőségeiről, mikről tájékoztathatjuk őket, milyen folyamatokba vonhatók be egy-egy intézményben, szolgáltatás tekintetében.

A jövőre nézve összegezve tehát az alábbi célkitűzések megvalósulása segítik a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetését, valamint a hátrányos helyzetű egyéneket:

- gyermek- és szülő tájékoztatás, oktatás, egészségnevelés és –fejlesztés, érzékenyítése előadások keretében társintézményekkel együttműködve;
- szülői készségek megerősítése, életvezetési problémákban, indulatkezelési problémákban szakemberek (pszichológus, családsegítő, családterapeuta) segítségével;
- a jelzőrendszeri tagok szakmai képzéseken való részvétele, információ bázisának növelése, a jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése, megismerése
- az időben megtett írásbeli jelzések megtétele
- a jelzés megtétele előtti konzultáció megvalósulása - a jelzőrendszeri tagok és az illetékes családsegítő között;
- jelzőrendszeri tagok fokozott kapcsolattartás, a szakemberek közötti szoros együttműködés, mely elősegíti a veszélyeztető tényezők megismerését és hatékony problémakezelést;
- az óvodai, iskolai szociális segítő és köznevelési intézmények pedagógusai közötti szoros együttműködés, munkakapcsolat megvalósulása
- az ágazati jogszabályoknak, szakmai protokollnak megfelelő szociális segítő tevékenység maradéktalan megvalósulása (személyi feltétel és feladatellátás aránya tekintetében)

A jövőben a családsegítők továbbra is arra ösztönzik a jelzőrendszeri tagokat, hogy kötelezettségüknek eleget tegyenek: a szakmaközi megbeszéléseken vegyenek részt, az egyes családok vonatkozásában működjenek együtt, szükség szerint éljenek az írásos jelzés megküldésének kötelezettségével.

Alapvető fontosságú, hogy egy jól működő, egymást rendszeresen tájékoztató jelzőrendszer legyen az alappillére a gyermekek veszélyeztetésének felismerésének, azok megszüntetésének.

9. Összegzés

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy egyre több család esetében merül fel a gyermek veszélyeztetettsége, vagy legalább is jut a Szolgálat tudomására, s egyre komplexebb problémák kerülnek feltárára egy-egy családban, a felnőtt lakosság tekintetében is.

Az egyszeri, illetve néhány alkalmas segítségnyújtást igénylő igénybe vevők továbbra is magas arányban vannak jelen. Ez miatt is, illetve a hatósági intézkedésben érintett gyermekes családokkal végzett szoros munka okán is a komplex szociális segítő tevékenység nyújtásra az együttműködési megállapodással rendelkező családok nagyobb részénél kevesebb idő jut.

Alapvető fontosságú tehát, hogy egy jól működő, egymást rendszeresen tájékoztató jelzőrendszer legyen az alappillére a gyermekek veszélyeztetésének felismerésének, azok megszüntetésének.

A cél tehát, hogy az elmúlt években meginduló pozitív tendencia a 2022. évet is jellemezze.

Hosszútávon Szolgálatunk célja, hogy a lakosság változó szükségleteire azonnal reagálni tudjunk, s egy-egy eljárás, folyamat gördülékenyebb lehessen. De ehhez a már említett külső tényezők változása szükséges – vagyis az ágazati jogszabályok változása, valamint a finanszírozási kérdéskör rendezése szükséges –, amire nem tud hatással lenni sem intézményünk, sem az intézmény fenntartója.

Bordány, 2022. május 23.

Farkasné Lippai Ágota
Integrált Szociális és Egészségügyi Központ
Intézményvezető

Lajkó Nikolett
Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
Családsegítő